

Kortsiktsprognos – våren 2016

Prognos över energianvändning och energitillförsel 2015–2017

Inledning

Denna kortsiktsprognos avser samma basår (2014) och prognosår (2015–2017) som den kortsiktsprognos som publicerades under hösten 2015 (ER 2015:19). I denna utgåva uppdateras höstens prognossiffror (se tillhörande tabellverk) utifrån de förutsättningar som förändrats. Denna sammanfattning fokuserar till stor del på vad som förändrats inom respektive sektor jämfört med höstens prognos och ger bara en kort överblick av prognosresultaten för varje sektor. Sammanfattningen kan därför ses som ett komplement till höstens mer utförliga publikation.

Huvudsakligt prognosutfall

Den totala energianvändningen väntas öka under prognosperioden, till högre nivåer än i höstens prognos. Ökningen sker inom alla tre användarsektorer, men av olika anledningar. För industrisektorn beror till exempel ökningen på både statistikförändringar och att en starkare industriproduktion jämfört med höstens prognos väntas. För bostads- och servicesektorn leder en snabb ökning av befolkningens mängden till ett större energibehov, framför allt för uppvärmning. Att åren 2014 och 2015 var ovanligt varma gör också att uppvärmningsbehovet väntas öka under prognosåren 2016 och 2017 som antas bli normalvarma.

Några av de huvudsakliga resultaten i prognosen:

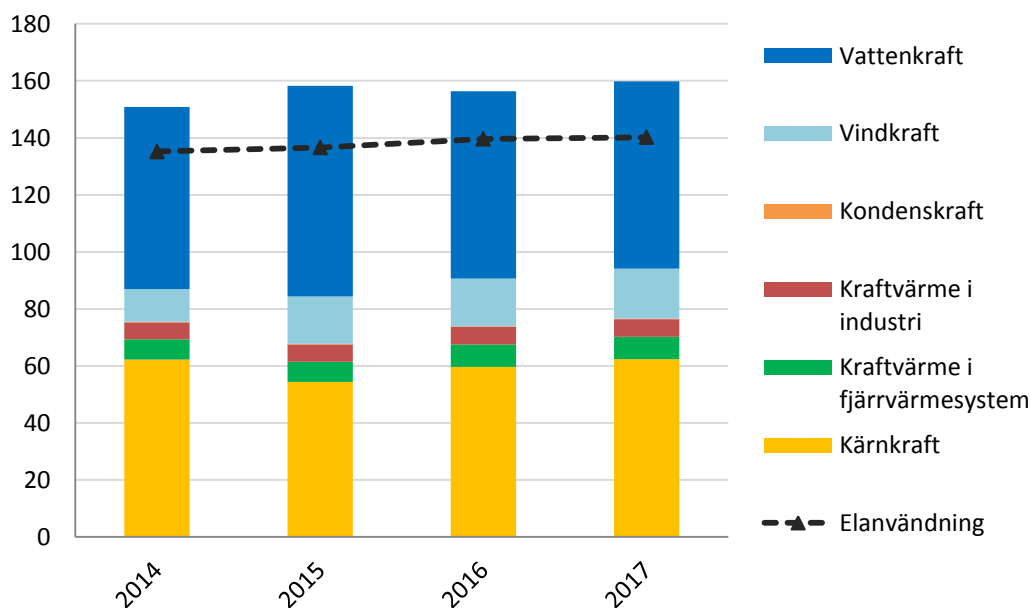
- Energianvändningen väntas öka under prognosperioden
- Förnybartandelen inom transportsektorn fortsätter att öka, mycket tack vare en ökad användning av biodiesel
- Tillförseln av el väntas öka på grund av fortsatt utbyggnad av vindkraften

Tillförsel

Jämfört med höstens prognos så är nettoelproduktionen för 2015 cirka 2 TWh högre i denna prognos. Detta beror främst på en hög elproduktion från vattenkraften under 2015, nästan 74 TWh. Även elproduktionen från vindkraft 2015 är högre än tidigare förväntat. I höstens prognos uppgick vindkraftsproduktionen till 15,1 TWh för 2015, men utfallet landade runt 16,6 TWh. Detta innebär även att vindkraftsproduktionen för prognosåren 2016–2017 skrivs upp jämfört med tidigare prognos och landar på 16,7 respektive 17,5 TWh.

Elproduktionen från kärnkraft är nedskrivna något för samtliga prognosår jämfört med höstens prognos. Detta beror på beslutet om att inte återstarta Oskarshamn 2 samt att Ringhals 2 är fortsatt avstängd och inte väntas återstartas förrän i september 2016. Det har även kommit besked om att Oskarshamn 1 stängs ned vid halvårsskiftet 2017. De aviserade stängningarna av Ringhals 2 och Ringhals 1 är inte med i denna prognos, då de tidpunkter för stängning som meddelats (2019 respektive 2020) ligger utanför prognosperioden.

Elexporten för 2015 ökar med cirka 3 TWh från höstens prognos och landar på nästan 23 TWh. Detta främst beroende på den höga vattenkraftsproduktionen. Däremot minskar elexporten för 2016 och 2017 jämfört med tidigare prognos, då elanvändningen är högre i denna prognos, samtidigt som elproduktionen är lägre.



Figur 1. Nettoelproduktion och elanvändning för 2014 samt prognos för åren 2015–2017.

Bostäder och service m.m.

Under prognosperioden väntas energianvändningen öka inom sektorn bostäder och service m.m. Ökningen sker till följd av en snabb befolkningsökning genom immigration, som i sin tur kräver ett ökat bostadsbestånd. Boverket bedömer i sin prognos från november 2015¹ att antalet bostäder kommer öka kraftigt under 2015 och 2016². Boverket framhåller dock att deras prognos för 2016 är behäftad med mycket osäkerhet på grund av det oklara läget inom asylmottagandet. Följaktligen är även denna prognos därmed mycket osäker.

¹ Boverkets indikatorer november 2015

² Under 2015 lanserade regeringen investeringsstimulanser för att öka bostadsbyggandet. Enligt Boverket går det ännu inte att bedöma effekterna av de aviserade stöden och dessa är därav inte med i denna prognos.

Det ökade byggandet väntas medföra att energianvändningen ökar med ungefär 1,4 TWh per år, innan eventuella effektiviseringar är medtagna, främst i form av el och fjärrvärme. Fjärrvärme är det dominerande uppvärmningssättet för nybyggda flerbostadshus medan någon form av elvärme (med värmepump) är vanligast i nybyggda småhus.

Ökat behov av bostäder

Bostadsmarknaden står inför ett komplicerat läge där det är svårt att möta behovet av nya bostäder. Boverket bedömer att behovet överstiger 75 000 nya bostäder årligen under 2015–2020. Under tredje kvartalet 2015 ökade antalet asylsökande mycket kraftigt och om dessa nivåer blir bestående under de närmaste åren uppger Boverket att byggbehovet blir betydligt större. En utveckling med 75 000 nya bostäder varje år motsvarar en ökad energianvändning på ungefär 3,4 TWh till 2017. Detta utfall är dock inte med i Energimyndighetens prognos eftersom Boverket gör bedömningen att det inte är ett troligt utfall men det kan vara bra att ha i åtanke för att se effekten av ett ökat bostadsbestånd. Även om inte bostadsbyggandet sker i denna takt så kvarstår ett läge där fler människor behöver uppvärmning, särskilt under vintertid, oavsett om det är nybyggda eller befintliga byggnader som värms upp.

Lägre uppvärmningsbehov än normalt 2014 och 2015

Det har varit betydligt varmare än normalt under både 2014 och 2015 vilket medför att uppvärmningsbehovet varit lägre än normalt under dessa år. Det går dock inte att bedöma den procentuella skillnaden i uppvärmningsbehov mellan 2014 och 2015 till följd av en del förändringar av graddagarna från SMHI. År 2015 infördes en ny normalårsperiod, från den tidigare perioden 1971–2000 till den nya 1981–2010. Metoden för beräkning av graddagar har även förändrats vilket gör att jämförelse med tidigare år inte är lämpligt. Framöver för kommande år blir dock detta inte ett problem.

Användningen av biobränslen oförändrad

Användningen av biobränsle för uppvärmning väntas vara fortsatt stagnerad under prognosperioden, på grund av svårigheter med konkurrenskraft mot andra uppvärmningssätt.

Industrisektorn

Industrisektorns energianvändning bedöms öka under prognosperioden och beräknas uppgå till 141,1 TWh år 2017, jämfört med 134,9 TWh för basåret 2014. Ökning beror till delvis på att industriproduktionen väntas öka under prognosperioden, men förmodligen även på statistikförändringar gällande elanvändningen (se nedan). Konjunkturinstitutet prognosticerar i Konjunkturläget december 2015 en stark ekonomisk utveckling under prognosåren, där den förväntade utveckling av industriproduktionen (förädlingsvärdena) har ökat för nästan samtliga branscher i prognosförutsättningarna jämfört med höstens prognos.

Elanvändningen påverkas av statistikförändringar

Industrins elanvändning väntas bli högre under prognosåren jämfört med höstens prognos. Detta beror till stor del på att urvalet för den underliggande statistiken förändrats från den 1 januari 2015, där det nya urvalet medför en förmodat högre elanvändning jämfört med om tidigare urval skulle användas. Detta medför att den största ökningen sker mellan 2014 och 2015, då både det nya urvalet för den senast tillgängliga statistiken använts för 2015 samtidigt som industriproduktionens utveckling vänder uppåt för flera elintensiva branscher från att ha varit sjunkande under några år.

Bränsleanvändningen påverkas av den branschvisa utvecklingen

Biobränsleanvändningen väntas öka under prognosåren, till högre nivåer än i höstens prognos. Produktionen i de branscher som använder mycket biobränsle väntas bli högre i denna prognos och dessutom fortsätter omställningen inom massa- och papperbranschen till mer kemisk massa, vilket ökar biobränsleanvändningen.

Naturgasanvändningen väntas bli högre för prognosåren 2016 och 2017 jämfört med höstens prognos. Den senast tillgängliga statistiken visar på en markant ökning i vissa branscher under 2015, troligtvis till följd av bränslekonverteringar, även om industrisektorns totala användning tycks ha minskat något till följd av förmodat tillfälliga nedgångar i andra branscher. Dock antas naturgasanvändningen i dessa branscher närma sig tidigare nivåer under 2016 och 2017 varför också sektorns totala användning väntas öka.

Användningen av tjocka eldningsolja väntas fortsätta sin minskande trend till följd av bränslekonverteringar. Den senast tillgängliga statistiken tyder på att minskningen sker snabbare än vad som antogs i föregående prognos. Detsamma gäller för användningen av tunn eldningsolja. Däremot tros användningen av diesel och gasol bli högre än i föregående prognos. Det senare grundas både på den senaste statistiken samt förväntat låga bränslepriser under prognosåren.

Kol, koks och koks- och masugns gas ökar jämfört med föregående prognos, eftersom den förväntade industriproduktionen i de branscher där dessa bränslen förekommer väntas vara högre, samtidigt som dessa bränslen är svåra att ersätta i de processer där de används.

Förändrad ekonomisk utveckling väntas ge annat resultat

I prognosen över industrins energianvändning finns flera osäkerhetsfaktorer. Den viktigaste osäkerhetsfaktorn är prognosen över den branschvisa ekonomiska tillväxten. Dels är den en viktig drivkraft i prognosen över industrins energianvändning och dels är det svårt att förutsäga, där till exempel nedläggningar med kort varsel kan påverka utfallet märkbart. Konjunkturinstitutet framhåller i Konjunkturläget december 2015 att ett scenario med minskad tillväxt i omvärlden även väntas minska efterfrågan på svensk industriexport och att det finns ekonomiska orosmoln både i Europa och i Kina.

Transportsektorn

I vårens kortsiktsprognos ökar dieselanvändningen, framför allt under 2015 men också under resterande prognosperioden. Bensin användningen minskar, men i mindre utsträckning än i höstens kortsiktsprognos. Orsaken är att priserna på bensin och diesel väntas bli lägre jämfört med höstens prognos. Den totala energianvändningen i transportsektorn förväntas öka under prognosperioden, från 122,1 TWh under 2014 till 123,5 TWh 2017. Den största ökningen sker mellan 2014 och 2015, då priset på bensin och diesel förändras relativt mycket. Från den 1 januari 2016 infördes höjda energiskatter för både bensin och diesel, vilket gör priserna på bensin och diesel mindre flexibla för svängningar i råoljepriset. Både energianvändningen i de inrikes transporterna och energianvändningen i de utrikes transporterna bidrar till att energianvändningen för transporter ökar. Ökningen inom utrikes transporter sker bland annat på grund av lägre priser på bensin och diesel samt ökande antal passagerare i luftfarten.

Kraftig ökning av biodieselanvändning

I de senaste kortsiktsprognoserna har Energimyndigheten rapporterat en ökad användning av biodiesel i låginblandning. Även i vårens kortsiktsprognos förväntas användningen av HVO för låginblandning fortsätta att öka under hela prognosperioden. Dels till följd av att andelen inblandad HVO ökar och dels till följd av större totala dieselvolym. Andelen FAME i diesel antas vara konstant under perioden, trots att volymbegränsningen för skattelättnader togs bort i slutet av 2015. Det beror på att priset på fossil diesel förväntas vara fortsatt relativt lågt, samt att en ökad skatt på FAME för låginblandning infördes den 1 januari 2015. Enligt den preliminära statistiken tycks inte den nya skatten påverka andelen låginblandning nämnvärt sedan införandet.

Även användningen av ren biodiesel ökar under 2015 i prognosen, från 1 TWh till 1,7 TWh. Enligt preliminär statistik har både användningen av ren HVO och ren FAME ökat kraftigt under 2015, trots att ren FAME belades med energiskatt från och med den 1 januari 2015. Det har dock funnits indikationer på att det för tidigare år saknats volymer ren FAME i statistiken, vilket kan förklara ökningen under 2015. Det framstår däremot som tydligt att användningen av ren HVO har ökat markant, med allt fler tankstationer och allt fler fordon som är godkända för att köra på ren HVO.

Andelen förnybart i transportsektorn fortsätter att öka

Andelen förnybar energi inom landbaserade transporter uppgick under 2014 till 14 procent. Till 2017 beräknas andelen öka till mellan 18 och 25 procent. Den högre siffran i intervallet beror på att det i dagsläget är möjligt att dubbelräkna biodrivmedelsvolym som är gjorda på viss råvara enligt beräkningsmetoden i förnybartdirektivet. Den lägre siffran anger andelen förnybart utan möjlighet till dubbelräkning. Det bör också påpekas att andelen med dubbelräknade volymer ovan är gjord enligt en förenkling av beräkningsmetoden.

Utrikes transporter

Energianvändningen för utrikestransporter ökar med 0,8 TWh under prognosperioden, till följd av en prognosticerad ökning av antalet passagerare inom internationell luftfart. Detta skiljer sig från höstens kortsiktsprognos då energianvändningen i utrikes transport istället väntades minska med 0,2 TWh. Mellan 2014 och 2015 sker också en omfördelning inom sjöfarten mellan diesel/tunn eldningsolja (eo 1) och tjock eldningsolja (eo 2-5) till följd av en förändring i SECA-direktivet från den 1 januari 2015, då gränsen för maximalt tillåtet svavelutsläpp sänktes från 1 till 0,1 viktprocent.